

K32/27

19

7/27

0-101

534 (28)

1b

Matters of Law (ill-treatment of wives, seduction) and some history and beliefs of the Mfatlha tribe.
S. Naoo.
Melato e nwe ka Mfatlha.

1

Ba-Mfatlha ba ne ba sa agile Tsiditsane ba botlhe, mme go busa Rabohosi. otse wa bona o le karolo tse pedi, e le motse wa mosate mose wola wa noka Thokwe, o mongwe e le motse wa Setlasing gaufi le thaba mo go neng go agilwe kereke ya Fora. Monna o na a le teng Setlasing go thwe ke Seleke monna wa kgoro ya Modimola ngwana wa mokgalabje Tshilitshii ya Swetseng Metlhakeng wa ba-bina noko; Seleke a fapana le mosadi wa gagwe Dimakatso wa ba Lebudi mmina phuti wa kwa Seleka, a tsaya patla a setla Dimakatso ka yona mosadi a ba a ruruga. Mosadi a tshela noka Thokwe a isa molato mosate, a fitlha a re, nna Seleke o nkiteile ka patla! A bolella Kota Maruping monna wa mmina phuti yo e neng e le mmaditsela. Kota a rwala molato a wo begela Kobe Ntladi wa kgoro ya Ntladi bo-rangwana dikgosi tsa Mfatlha, Kobe yena a wo fitlhisa mosate. Rabohosi Morena a laela gore Seleke a bitswe mme Seleke a bitswa fela a ganna Setlasing. Ke gona Rabohosi a romela Ramabele rangwanagwe yo mogolo wa Nawa, ngwana wa Morena, Mogagola, a re go yena, Tsamaya o late Seleke mo tlung ya gagwe a tle kgotleng. Ke gona Morena Ramabele a tloga a lata Seleke, a fitlha a mo tshwara, phafa a e letsa godimo ga Seleke ya ba ba tshela Thokwe. Erile fa Ramabele tlogolo sa Morena Mmalebudi se lebile moruleng wa kgotla a setla Seleke ka thoka, a raga ka setlhako a mo kubetsa ka thoka, Seleke a ba a kgarakgatsega fa lebile kgotleng. Morena Rabohosi a tsaya senno sa dikgole a setla Seleke ka sona, banna ba re ~~■~~ Nce-nce-nce kgosi, phuti ga e nye e siya dithokolo Maila, molodi wa re tswii-tswii Kolobe-Tau-tona phuti! Kgosi a tlogela Seleke. Morena a re Seleke o nya pudi tse pedi janong fa, ga a sa ntshe pudi tse pedi janong kgotleng, o tseelwa godimo ke Matebele. Seleke a re ke na le pudi tse pedi kwa gae Setlasing. Banna ba bolela gore kana kgosi ya re di tswa janong. Ke gona maloma Seleke ba re ke Ramoetsi Ntladi mmina phuti a tla re, ke na le pudi tse pedi.

2

bo-Phenyane nama tsa jelwa kgotleng. Nama tsa kgotla ga n'ke di iswa ka malapeng, go thwe a tla bolaya Matebele. Go thwe e ka re fa marumo a tla tshwarwa ke boroko. Fa Ramoteno a sa na go jelwa kolobe, a tloga a isa molato pele go ba ba sweu kwa Neile, a fitlha a loka moalato. Mastrata a romela motseta Tsiditsane go bitsa Rabohosi a tloga le Ramabele le Kelaotswe le Eminoru le Mpopi le ba bangwe ba wela Neile ka koloi. Mastrata fa ba tlile kgotleng a re, ke go beditse Morena Rabohosi ka molato wa Ramoteno Mosweu. Wena Morena Rabohosi o phoso ka go tshwara motho a ntse nageng ya lekgowa o sa le bolella, le gona e ka ba e rile o sa na go betsa Ramoteno ka taba ya go lwana le mosadi wa gagwe ya bo o sa mo jela le kolobe, jaana le'gotla le go althola kgomo kapa pondo tse tlhano, Ramabele a name a ntshe ponto tseo, molato wa fela.

5 Motshabo mosadi-mogolo wa ba-Makgwane yo a neng a tserwe ga Tsiane o paka gore puso ya Bohosi I, e ne e gakgamatsa that. Mabele a Bohosi I a ne a bolokwa difalaleng kwa nageng fa ba le Moseka, go thwe fa a ne a ka re a ileng difaleng le Matlang mosadi wa gagwe wa pele, a fitlha motho a rafa mabele sefaleng a utswa, o tla raya motho ya utswang a re, utswa kapele o tsamaye, o ne o irwq ke tlala. Bohosi I a se ke a tlhola a re ke mo irela molato fa a bonwe ke basadi ba gagwe le yena Morena di ka se ka tsa ba tsa itsiwe ke motho, go tla itse yena le basadi gore motho o rafile mabele kwa sefaleng. Go thwe yena morena Bohosi I o ne a sa tlwaelwa ke batho ja ka mahosi a mangwe. Fa ntse kgotleng Bohosi I o ne a nna kwa godimo ga lefsika le phagameng, kgotla yona e nna kwa tlase.

Monna ba re Lefi Nawa monna wa Mophuting a nyala mosadi ba re Mogudi wa Mokwena. Ka tsatsi le lengwe ba lwa. Molato o th mile mo pitseng e tlhatlhegilwe, Lefi a raya mosadi a re ga a itse go fetlha pitsa bogobe ba gagwe bo na le makope. Mogudi a re, Kana o bo o nthoma Lefi! Jaana Lefi o ne a ntse fa gaufi le mollo Mogudi a fetlha gore bogobe bo tlolele go Lefi. Ga bo

fisa Lefi, Lefi a re go mosadi o fetlha jang fa o re fisa? Mosadi a phara Lefi ka lefetlho, mo diatleng. Janong Lefi a re, ke tloga ke go watsaha ka seatla. Mosadi a bofa ditswalo, a thula Lefi ka tlhogo Lefi a ba a wela gatshe. Fa Lefi a emella le yena a opa mosadi ka tlhogo mosadi a ba a wa ka lefatshe. Mogudi fa a tsoga, a sianna mo ntlung, a tswela a tshotse thipa a re ke tlhaba monna, fela monna a mo smoga yona. Ka go bona jalo Mogudi a nama a tsaya ngwana wa gagwe yo go thweng Mfatlha, a belega tharing a ya kwa Mmatlou mogatsa morena Ramabele. Ke fa Setšhaba sa Mfatlha se arogane Ramabele a agile Potwaneng. Erile ka mosf

6 Lefi a beiwa kgotla ke morena Ramabele Nawa, a kgalemela Lefi a re, wena o batlang pitseng tsa mosadi a apeile? Lefi a re mosadi o mpharile ka bogobe, Ramabele a re, ga go na molato moo, wena ke re ntsha nku, ke ya go athola. Janong Lefi a re, ke na le nku. Ke gona nku e yo go tsewa ya tlhabelwa kgotleng, ga jewa nama. Mosadi a laelwa go ya ka lapeng la gagwe a nama a boela tlung ya gagwe.

Lesoganyana la ba Mphatlhela le go thweng Kaisara a utswa pudi kwa nageng a e rwala ka kgetse a tsena ka sekgwa sa Lebotlwane. Banna ba mmatla ba ba ba mo gumana ba mo tshwara a tla. Molato wa gagwe wa atholwa ke morena Ramabele a re ga go kgatlholo e ka irang, mosimane fa sentse o kgwathiswa kgotleng. Kaisara Mphatlhela a kgwata kgotleng a sapjwa thupa tse tlhano mokokotlong ka moretlwa. Molato wa mosimane wa fela jaana.

7 Kwa Mfatlha bogolo-golo go thwe e ne e se taba ye atileng mo setshabeng. Edia Tsiane mokgalabje wa mmina phuti ya agileng ga Maseesele dithabeng tsa Metlhakeng o paka gore fa mosimane a sentse mosetsane ya re a beilwe kgotla a re ga a mo nyale, o tla lefiswa kgomo tse pedi. Go thwe fa kgarebe kapa mothephana a sentswe batswadi ba gabo mothephana ba ya ga gabo mosimane, teng ba tla begela batswadi ba mosimane ba re re tlile go le begela lerumo ngwana wa lona o tlhabile ngwana wa rona. Janong mosimane o tla bitswa batswadi ba mosimane ba tla molella

ba re re bona batho si ba ba bolela gore o swathelletse lapa la bona, mme ba tlo bolela molato wa gago mosetsaneng wena o reng mosimane? Ga mosimane a ne a ntse a kopile mosetsana, a mmatlile, o tla re, molato ke wame mosetsana ke tla mo tsaya ka mo nyala. Mme fa a bolela jalo a dumela, ga a duele tshenyo ka nako yeo, e tla re fa a ntsha mahadi a go tsaya, kgomo ye ngwe e tlo ba ya ya tshenyo. Ke gore ga a ntsha kgomo di le tshelala e le tsa mahadi, ba bogwe ba tla di gana ba re ga go tle le ya molato wa mpa. Fa di tswile pila go fedile. Fa mosimane a ne a setse a batlile mosetsana ya re fa a bona gore o sentse mosetsana a tihanama a re ga a mo nyale, batswadi ba mosetsana ba batla kgomo di le pedi, e ngwe kgomo ke ya go wisa letswele la mosetsana, e ngwe ke ya mayaka a mosimane a go solofetsa gore o tla mo nyala, a ba a ntsha patlo ya gagwe.

Ga mosimane a ile a duele tshenyo ya pele ya mosetsana pele a mo nyala a boela a ipoeletsa gape mo mothephaneng ka tshenyo, janong ga a sa duela ga e se ba gabo mosetsana ba tla ya ga gabo mosimane ba fitlha ba ba begela ba re, re tlile go le begela ngwana yo mongwe wa lona. Bagabo mosimane ba tla botsa fela gore ke mong, ga ba re ke mosetsana ba re, ke mafura, ke serurwane. Kgomo o tla di tlisa ka gae. Fa e le mosimane ba re ngwetsi e ya tla ka gae. Ba bantsi mo ga Mfatlha basetsana ba ba sa sekwang mpa, ka gore ba re ba ile tiro metseng ya Gauteng kapa Tshwane ba tle ba rwele mpa tsa bona, janong batswadi ba nyeme moko ga ba gopola lerumo le irilweng ke motho ya sa itsiweng le ba gabo. Basetsana ba sekwang ke ba go itsiweng batswadi ba basimane.

Semami Nawa ngwana mokgomana Mmusi Nawa mmuna phuti o tsetse ngwana ba re Seseo, ga a ka a sekwa tshenyo ka baka la gore o boile tirong a le moimana kwa Tshwane. A boela a ya tiro kwa Tshwane a sengwa ke monna wa pele wa Letshakane a sentse ke monna wa Moswéswe. Le wa bobedi monna ga a ka a sekiswa.

534

9 Fa e ka re mosimane a boletse le mothephana e bile ba gabo mothephana ba itse lesogana, lesogana janong la senya mosetsana ya re fa mosetsana a belega ngwana a feta. Ke gore a swa, mosimane ga a ke a duela ba bogwe. Fa ba bogwe ba ka re ba batla tefo ya tshenyo ba gabo mosimane ba gana ba reba ka se ka ra duela tonki e suleng.

Lesogana Mekiya Makakaba a bolela le mothephana ba re Salafi Nawa a mo solofetsa gore o tla mo nyala, a senya Salafi a mo naya ngwana go thwe Mmamotsaki Mekiya a duela tshenyo ka kgomo ya tshadi. A boela a senya mosetsana yo gape a mo naya ngwana go thwe Mminki. Ke fa lesogana le ya tiro Gauteng le re le yo go irela nyalo, ya ba gona le yetse ruri lesogana. Phuti ya lona Salafi a sala a sengwa gape ke monna yo mongwe kwa mesimeng (Rooiberg). Ka morago ga ngwaga tse lesome le tse pedi Mekiya a boya Gauteng, a fitlhela Salafi a ratile banna ba bangwe Mekiya Makakaba a re ke boledisa Salafi, Salafi a mo raya a re, tsamaya o yo go nyala basadi ba o nong o ba nnetse dingwaga tse ntsi kwa Gauteng. Mekiya a ya go ba gabo gore ba mo sekele mosadi. Bagabo ba ya ga Mminoru Nawa rragwe Salafi, Salafi a bitswa sekgoweng a tla gae Lebetswane. Dikgang tsa Mekiya tsa nnelwa ka lapeng, mosetsana a supa letsatsi a re, nna ga ke boelane le yena ka gore e rile a ile tiro a ntebala ka sala ke godisa bana ke sokola, ka ba ka sutlha ka ya tiro Makgoweng gore ke tle ke apese bana bame. Taba tsa palla mosimane, a ba a boela sekgoweng.

10

Tshenyô ya mosadi.

Ga mosimane a sentse kgarebe ya ya re ga kgarebe e bolela gore e sentse ke yena mosimane a ganetsa kgarebe. Taba ye e ya kgotleng, kwa kgotleng mothephana o kopiwa go bolela mabaka a gagwe a supang gore ke mosimane yo. Mosimane o tla botswa ke banna ba kgotla gore a o itse mosetsana na? Fa mosimane a ka re ee ke ya mo itse ke mosadi wame, ke boletse naye fela, ga ke ya mo senya.

Banna ba tla re sedio mosetsana mosimane o ipaya nageng a re molato ga se wa gagwe. Mothephana o tla thoma go bolela mabaka a nnete a re ke wena lesogana, ka tsatsi lela kwa morago ga setlhare sela a ke re ke wena! Ka tsatsi lela bo-mme ba ile tshimong a ke re o tlihotse le nna kwa gae o ntira dilo tse. Fa mosimane a ka tlhoka puo banna ba re molato o mo letse. Janong banna ba tla botsisisa lesogana gore na le tla tsaya mosetsana wo kapa ee, ga le ka re le ya mo rata ke mosadi, le tla mo tsaya. Ditaba di bolellwa rragwe lesogana go thwe, teamaya o ntshe kgomo o neye bagabo mosetsana, ngwana wa gago o sutlhetse metse ya batho. Fa e le gore mosimane o ganne thata a re ga se yena, banna ba tla re iketleng pele ngwana a tsalwe setopo re supa nakedi, janong kgotla e phatlalle go letelwe gore ngwana a tsalwe. Fa e ka re ngwana a tsetswe a tshwana le lesogana ka ditsebe, nko, kapa tlhogo, lesogana le beiwa kgotla banna ba tlhatlhobe ngwana, fa ba bona gore ngwana o tshwana lesogana, rragwe mosimane o bolellwa gore a ntshe kgomo ka namane a duele tshenyo ya lesogana. Fa e ka re mosimane a patetse tshenyo ya mothephana lesea la swa kgomo e setse e le ga gabo mothephana ga nke e buswa kgomo ye.

Nkgeo Matsieng ya nyetsweng ga Ntladi ke Kaiwose o nyetswe a na le ngwana yo go thweng Mokautwana. Nkgeo erile e sa le kgarebe a yo sengwa Tshwane, Segale rragwe a lata mosimane Tshwane a ba a mo gumana. Mosimane a se ke a gana molato a ntsha tse tlhano diponto ke gore kgomo. Nkgeo mo gae a thoma go buisana le Kaiwose Ntladi monna wa mmina phuti ya agileng Lebotlwane, Kaiwose a wa le Nkgeo mpa. Segale a boela a batla tshenyo ga Ntladi. Kaiwose a tiisa puo gore o tla mo nyala, e rile ga a nyala mosadi yo kgomo ye nngwe ya ba tuelo ya ngwana wa bobedi wa Nkgeo yo go thweng Mnapharitlha.

Mosimane wa Modimola yo go thweng Mokgōnō a senya mosetsana ba re Rosa wa Makakaba mmina pitsi, a duela ka kgomo a ba a mo senya gape, janong a nama a ntsha magadi a mo nyala Sesotho ba nna ngwaga tse nne jalo; Mokgono a thoma a se ke a tlhokomela mosadi ka diaparo le tsa bana.

12 Gape Mokgono a rata Elena Motlhoki mosadi yo mongwe kwa ga Maseesele, a nna teng. Rosa a lebella monna gore o tla boela go yena, a ba a sutlha a yo go ira tiro kwa (Rooiberg). Gona koo Rosa a ratwa ke Mmoti Matshela mosimane wa Mokwena ya agileng Dilokwaneng ga Kgosana Solomone Mamogale. Rosa a boela gae mo ga Rafeisi a tshotse diaparo tsa bana ba Mokgono, ka tsatsi le lengwe mosimane wa Mokwena a itelekela a re o batla Rosa Makakaba ngwana Molamu mmuna pitsi kwa Mfatlha. Molamu a tlhalosetsa Mmoti monna wa Mokwena gore Rosa o na a tserwe ka Sesotho ke Mokgono Mmoti a boela ga gabo. Fa a boya gape a tla le Kgaitسادie, ba fitlha ba re ba batla Rosa, e bile ba bega dikgomo tse tharo. Molamu a mo naya yena ka monna wa gagwe wa pele a mo tlogetse fela, mme a re tlisang kgomo tseo, fela le be le tlise ya bone le tla mo tsaya mosadi. Bakwena ba tlisa kgomo tse tharo, mosimane wa Mokwena a nama a tsaya Rosa. Mmoti a name a sianne Belabela a fitlha a nyale Sekgowa. Ba-Modimola bo-Seleke rragwe Mokgono ba re ba batla gore magadi a bona a boye. Molamu a gane a re taba e na le ngwana wa lona. Ba-Modimola ba-bina noko kwa ga Mfatlha ba palelwa jaana ka yo mongwe mosadi kwa ga Maseesele a sa itsisa Rosa. Mokgono a tlogela Rosa a na le bana ba bararo le yena.

Mosetsana fa a le mpa o ila go tsa aya le ba se nang yona, o irwa ke ditlhong. Fa lesogana le ka senya mosetsana, a sekiswa a duela, a boya a yo senya yo mongwe mosetsana gape, go thwe kgale o ne a kgwathiswa kgotleng a kgone a duela kgarebe ya bobedi. Ka jeno fa lesogana le ka senya mosetsana le ya duela, la boya la yo senya yo mongwe le tla duela fela jalo. Janong mo basetsaneng ba ba bedi ba a ka nyala fela yo a mo batlileng.

13 Ga e ka re monna a nyetse a yo tsenella lapa la monna yo mongwe a senya mosadi wa gagwe, pele di tla sekwa ka lapeng ke fa go tla seka monna ya sentse le bagabo mosadi ya sentsweng, ba na le bagabo motsenelli yo. Ga monna a ka ipolela a re ke yena, bagabo mosadi kana yena monna yoo lapa la gagwe le swatlhetsweng o tla bolela gore o mo otlala kgomo ya dinaka.

Monna wa molato fa a ke re o na le kgomo go fedile e tla ba sephiri, le batho ba tla pallwa ke go e tsaya, kang taba ya mofuta wo. Ga thwe ya ka e tsayang kang o tla iswa kgotleng ya banna a jelwa kgomo gore o mmone jang tabeng ye.

Monna mongwe wa ga Makakaba ba re Juele mmina pitsi a nyala ga Mafora mosadi wa mmina Kgomo go thwe Foibe. Mosadi yo ga a tshole bana, e bile ga a na monnagwe ya ka lekanang Juele. Janong batho ba thoma go belaela gore molato o tswa go Juele. Jaana Juele Makakaba ke fa a tla tsena lapa la Edia Tsiane o mmina phuti, a senya lethari le go thweng Onika Tsiane. Ba Tsiane ba name ba tlise molato ga Dasetere rragwe Juele ya agileng ga Dintshi. Molato wa bolellwa Juele, Juele a dumela molato a ba a phophotha ka kgomo. Ba Tsiane ba itumela ba gapa kgomo ba ya ga Maseesele. Juele a sala a rapela mosadi tabeng ye mosadi Foibe a mo itshwarela tsa fela. Batho ba thoma go bona gore taba e na le mosadi Juele yena o lokile, ke monna a ka ira bana. Basadi ba re Foibe Mafora e rile e le moruta-bana sekolong, a ba le mpa ntatagwe yo go thweng Thojane a mo naya setlhare go senya mpa.

14

Kgoro ya Makgwane kwa Mfatlha.

Maila ka mosadi yo mongwe wa lapa le lennye a tswala Makgwane, Makgwane a tswala Modimo-wa-ntle, Modimo-wa-ntle a nyala basadi ba ba bedi. Mosadi wa pele a tswala Sedie I le Sedumedi, mosadi wa lapa la bobedi a tswala Thetiwa. Bana ba ba malapa a Modimo-wa-ntle e ne e le basimane fela, Sedumedi yena a swa a se na mosadi. O swetse Mmakefapilwe. Sedie a nyala basadi ba ba bedi, wa pele a tswala Madiba, wa bobedi, mosadi a tswala Maloka mosadi. Madiba a nyala basadi ba ba bedi, wa pele a tswala Mfola le Sedie II masogana, fela wa bobedi mosadi a tswala Lenono le Haadingwe le Mnathipane, Molala le Dikomang e le basetsana, basimane ba bona e le Raphiri le Amose. Go thwe mmagwe Thetiwa wa lapa la bobedi la Modimo-wa-ntle e ne e le Difelana.

Thetiwa wa lapa la bobedi la Modimo-wa-ntle a ya bokgolwa Damaneng. Bana ke Motshabo le Mmanoga basai, mosimane wa bona ke Modimo-wa-ntle. Motshabo a nyalwa ke Mosire Tsiane mmina phuti. Bana ke Edia, Piti le Motshusi banna, le Edisa le Maria basadi le Jono mosimane fejane. Mmanoga yena a nyalwa ga Senwamadi ke Piti. Bana ke Mmusi, Maseka le Setlhong banna fela.

15 Maloka ngwana wa Sedie I wa lapa la bobedi e le mosadi a nyalwa ga Maruping. Bana e le Soloko fela e le mosetsana. Soloko a nyalwa ga Pitsi ke Rakgumanego kgosana ya kgoro ya Makakaba ga Mfatlha. Bana ba Soloko le Rakgumanego ke Sealoma mosadi, le Morake le Mokgosi ba sala ba ya tiro Gauteng le janong ba sa ile. Sealoma ngwana Soloko a nyalwa ga Matsieng ke Thobadi mmina phuti. Bana ba Sealoma le Thobadi ke Mokobja fela e le mosetsana a nyalwa ga Kgwebane ke Ntsuwane mmina phuti ya agileng Tsiditsane.

Rakgumanego monna wa Soloko ngwana Maloka ya tswetsweng ke Sedie I, ke yena ya neng a tumile ka boloi bo bogolo fa go sa agilwe Tsiditsane. Fa go paka Mpitsi Moleele, go thwe e kile ngwana a timela Tsiditsane a tserwe ke Rakgumanego a yo mo buwela lengopeng, a bonwa ke Mpitsi Moleela le Ramosie Ntladi fela ba tshaba a se ke a ba bona, a utlwa mosito wa maoto ga ba tshaba. Sealoma ngwana wa Rakgumanego ya neng a nyetswe ke Thobadi Matsieng, le yena a tuma ka boloi, fela go thwe o bile a bo latlha. Tsatsi le a bo latlhang go thwe o opile mokgosi Tsiditsane a re batho ba tlo bona o tlogela boloi. Go thwe o ntshitse manaka le ditlhare a di gobella ka mollo motshegare.

Mo kgorong ya Makgwane go ile ga ata basadi e seng banna. Thetiwa ngwana Modimo-wa-ntle wa lapa la bobedi o kile a bolaya tlou ka lerumo kwa Mmabote Majweng a ba Mfatlha. Mosadi wa gagwe Mmathaba a ba a apeswa leitlho la pou molaleng, le supang gore ke mosadi wa mogale. Thetiwa o kile a re a ile tiro Daamaneng a ya ntweng kwa Lesotho. Erile mo a boya Lesotho, a tlhaga a tshotse sekete. Go thwe o na a ile ngwaga di le tharo, ga a boya tiro a itheta a re, ke panyudi wa ga Letlhwana, ke Thetiwa methepa yo

16 a tihwang a retwa, a retwa ke Motshabo le Mmanogakgatsadi'a Mmadisebo Panyudi. A re bo-maakakane e re le fitha gae le ake fela, le re Setseko o nwile madi a tatswana, a a nwa a kgabutletsa molomo, mmapope thogo le monomono ngwana mosimane o kgomathwa fela.

Mo kgorong ya Makgwane go ile ga bo go le monna ba re Mfolo Makgwane mmina phuti ngwana wa Madiba. E ne e le yena moreti wa kgosi le Setshaba sa Mfatlha. O ne a re fa reta kgosi a tsoge ka meso a ba a fitlhelle ga tadi e amusa. Fa a feditse go reta o ne a fologela ka mosate a fiwe majalwa le dinama a je . Mfolo ke yena yo e neng e le kgosana ya Ba-Makgwane ba botlne le ba kwa Maletse le Lehurutse.

Sedie I le Sedumedi banna ba kwa Makgwane ba ile ba bolaya tau kwa Mmakefapilwe. Fa go paka Motshabo ngwana bona o re ba e bolaile ka marumo. Tau ya re fa e tswa moswaneng ya tlolela Sedie ya mo kgaola seatla, fela a e tihaba ka lerumo, Sedumedi a re ke ya tshaba a ba a boya a re, nka tshabela mogolle. A atamela a e tihaba ka lerumo ya mo loma serope, ba e fenywa ba e bolaya ba e kgaola mogatla.

Erile ba fitlha gae morena Mnalebudi a ba tihabisa pholo, bakgalabje ba phepha ka dilepe le ka marumo, basadi ba tlisa majalwa ga nowa ka gore go thwe bogolo-golo majalwa a ne a nowa ka metlha. Bohosi wa pele o ne e setse a sule.

17 Go na le batho ba bangwe ba ba bidiwang Milope. Lelope ke motho ya makatsang thata, le kgona go bina ka mafuta e mentsi, fa lelope le ka tla la bina mo lapeng la motho le tshwanela go duelwa ka puji kapa kgomo. Go thwe fa e ka re lelope le binne wa se ke wa le naya sengwe, le tla go opela pina letsatsi lotlhe mo ntlung ya gago mme fa o sa le efe sepe, le tla opela thata ka pelo ye botlhoko. Me go thwe fa lelope le ka go opela pina bosung ba ba ba asa, o tla swa wa tihabja ke madi pelong. Lelope ga le na tiro e f le phelang ka yona ke motho fela ya

phelang ka go binela batho, batho bona ba mo neele dingwe tse a ka phelang ka tsona. Yo o mo timang o mo ira kosa, a ba a swe.

18 Mosadi Mamalotong Mafora e ne e le yo mongwe wa medimo ya kwa Mfatlha go thoma Phalane go fitlha Mmamudu, fela ka tsatsi le lengwe o kile a tlelwa ke tsietsi, o ne a ile ga Mmakau a na le Mosadi-mogolo Mmalekgogwana Matsila mmina kwena kwa Mfatlha, erile fale go robetswe Mmamalotong a tsoga a nna a phophola ka mo diphafeng tsa batho, a tswara selo sa boreledi, a isa kwa ganong a gora a sa itse gore ke eng ka mo phapeng. Go thwe e rile bo o sa a kgoboga mpa, ya re fa ba boela ga Mfatlha kwa Mmamudu a bo a lwala mpa ya gagwe e re gubee. Bangwe ba re ke gore o na a duba duba a nyatsa metse ya Bakgatla. Yena Mmamalotong wa Mafora kgaitisadi ya Kgogong, ratswal'a Morena Mogagola Nawa le Mmasetswa-motseng e ne e le badimo ba dipitsi. Go thwe ba ne ba opelwa diatla go alwe legogwa bona ba bine mo teng. Fa go paka Madi Nawa mogatsa morena Mogagola o re ba ne ba apara ditalama tse ntle le matlalo a bo tshipa. Badimo ba ke bona ba neng ba dupa tlala le thari mo ga Mfatlha. Fa tlala e tla tla ba bolelle basadi gore batho ba se ka ba di ka ba lemile ba je mabele a difala, ba re pula e tla nang e tla baa ya g medisa bjae fela e seng ya dibjalo. Ga go tla tsalwa basimane thata mo setshabeng go tla bolela Mmasetswa-motseng le Mmamalotong ba re, monongwaga thari e tla ba ya basimane fela jaana setshaba sa Mfatlha se solofele jalo fela. Fa thari e tla ba ya basetsana fela ba tla botsa basadi ba re monongwaga thari e tla ba mosetsana fela. Jaana batho ba solofela. Fa e le gore go tla di ka go fela bana ba thari badimo ba dipitsi ba tla bolela ba re, basadi le bofolleng thari, e tla di ka go fela bana. Fa e le gore e tla di ka e le kgora, banna ba lowotse megoma le dipetlwane. Badimo ba ba dipitsi ba ne ba nna nageng ba tla bonwa fa go fetile matsatsi a mararo. Go thwe a ka morago ga matsatsi a mararo fa ba tla ba bolella

19 batho gore go tla eng. Fa go tla bolwetse ngaka ya Mfatlha Makelepe o tla leka go foka naga. Go thwe badimo fa ba ja bogobe ba ne ba bo ja ka mano, ba bo ja ka kwa tlase fela, ba bo tlogele godimo, ga motho a fitlha a re o wa ja o tla fitlhela legogo fela la bogobe.

Monna yo mongwe wa lelope mo ga Mfatlha e ne e le Mmatolo Perekisi. O na a bina a duelwa ka dikgomo le dipudi kapa dinku, fa motho a ne a ka se ke a mo naya sejo kapa sengwe, o ne a a ka mmina pina a ba a swa. Go thwe o ne a kgona go tima mollo kantle go metsi, fa a raga mollo ka maoto o ne a opela a re, ke nei-lwe tshilo ke Molimo agee-agee, ke neilwe tshilo ke Modimo agee-agee. Mollo o be o time.

Go thwe fa katse e ka re e lla ya re nyau-nyau ya se ke ya fetsa ya nna ya ema godimo ga mabotana, go thwe ya bo e tlhola tsala e ngwe ya motho. Fela go thwe fa e ka bolawa ga nke motho yogo a swa.

Mpitsa le yona fa e ka re o bogola ya nna ya re gu-guu-uu, batho ba re ya bo e tlhola mokgosi wa motho a sule. Fa mptsa e bogola jalo ga Mfatlha ba re e itaya modu. Gantsi fa mptsa e goba jalo e ya kobiwa kapa monga yona a e biletse go yena gore e didimale. Basotho ba re e kgonwa ke go bolawa.

Fa e ka re bo o sa wa bona kgogwana tsa masotsana di ragana di lwa ba re ya bo di supa moeng ya tlang ka tsatsi leo. Gape ba ga Mfatlha ba dumela gore fa e ka re o ja leswana la wa seatleng le supa gore motho yo mongwe o ya fitlha janong.

20 Monna fa a ka re a le tseleng a tshwere thobana ya tswa diatleng tsa gagwe e supa gore kwa a yang o tla fitlhela dijo di le dintsi.

Fa e ka re motho a tsamaya a kgopja a wa, Basotho ba re ya bo e le kgang e e irwang ke badimo ba suleng bo-rakgolo'a motho, yo mongwe a re ke setlogolo sa me, yo mongwe a gana a re ga se yena.

Ya reng ke yena o tla re fa e le setlogolo sa me ga a kgopje ke bone, jaana motho o tla kgopja a wa. Go thwe mola a wele badimo ba tla tshoga ba re ke yena. Fa e ka re motho a lwala a ya teng teng a ba a bona mmagwe kapa rragwe ya suleng, a ba a fola a phela, o tla tla o utlwa batho ba re a ka be a sule, fela go ganne badimo ba gagwe. Ka baka leo o tla utlwa motho a re ga ke batle go ira tiro e sa lokang kapa ka utlwiswa ngwana rre botlhoko, badimo ba ka utlwa botlhoko le bona. Fa motho a lwetse thata go thwe o tswa badimong; fa ngwana a tswetse a na le letshwao phatleng o tla utlwa go thwe o tswa badimong le letshwao leo. Go thwe fa ngwana wa ngwaga tse tharo kapa tse nne a ka timela nageng a sa utsuwa ke batho a timetse fela, go thwe ga nke a tla bolawa ke tlala. Go thwe dijo o tla nne a di fiwa ke badimo go fitlhela ba ba mmona mo a leng teng. Batho-batsho ba bantsi ba dumela gore badimo ba ja dijo.

21 Monna mongwe mo ga Mfatlha fa go agilwe mo Potwaneng leina la gagwe go thwe Keitirilwe a swa. Fa a swa a laela Sofia Molefe mosadi wa gagwe gore a nne a tsholele mogopo wa gagwe a o ise lebitleng la gagwe. Sofia a nna a tshola mogopo a isa phupung ya Keitirilwe go thwe e ne e re ka moso ba fitlhele bogobe bo jelwe. Ka tsatsi le lengwe mosadi a se ka a isa dijo kwe lebitleng. Erile bosiu monna a lala a tlile go kgurukgutsha mo ntlung a batla dijo. Ke gona Sofia a tla guduga a tlogela ntlu yeo.

Ntsi ye kgolo ya mabowa fa e ka nna ya fofela mo matlhong a motho, go thwe e tlhola gore moeng o ya fitlha. Ga e ka re mosadi a sule a na le ngwana a phela, ya re bosiu ngwana wa gagwe a lale a ntse a fafamoga, a tshaba a tlhoka boroko. Rragwe kapa kgaitradie ba lata mmu kwa phupung ba tseye mmu wa tlhoko o le mo nnye fela, ba o rokelle ka leselaneng, ba kgokele ka thapo mo molaleng wa ngwana. Go badimo yabo ba sa roballa ngwana, ba batla to mo tsaya, jaana fa ba roballe ngwana. jaana fa ba kgokeletse mmu wa lebitla molaleng go thwe badimo ba ~~name~~ name ba roballe ngwana.

22 Le fa e le motho yo mogolo a sa robale pila a tshwengwa ke ditore tsa baso, o ya phupung ya motho ya mo lorang a tseye mmu a o loke leseleng a bofelle molaleng. Mmu wo wa go bofellwa ke bana kapa mosadi yo go suleng monna wa gagwe. Fa e le monna kapa mosadi a tshwengwa ke yo mongwe ya suleng wa lesika labo, o ya ko phupung ya gagwe e le ka bosiu kapa ka meriti a fitlhe a beye lefsika mo lebitleng a re, badimo ba nthoballe. Go thwe fa a irile jalo o tla thoma go phela le go robala pila, go thwe badimo ba mo robaletse. Batho-batsho ba bantsi ba tshephile gore bophelo ba bona bo maatleng a badimo, o utlwe motho a re ga e ka ba e se be badimo ba me nkabo ke sule kapa ke timetse.

Dinaledi tsona go thwe fa e ngwe ya tsona e ka siane senakan-gwedi e bolela lesa la kgosi kapa kgosana. Go thwe ga di siane fela ya bo di kgaola marena a lefatshe.

Ngwedi yona batho ga ba rate bana ba e lebella bosiu, ga ba e lelala bosiu ba re ba tla re ba robotse ba tlapisa dikobo ka metsi. Ngwedi e lebjwa ke bagodi fela.

Fa motho a tsofetse thata kwa Mfatlha o tlhomphiwa thata go thwe ke yona melimo ya lefatshe, go thwe fa motho a sa mo tshware pila badimo ba ba suleng ba ka utlwa botlhoko.

Leru le le solofetsweng ke Ba-Mfatlha go ba nesetsa pula ke nkelepeng leru la Mmakgomari. Go thwe ke lona leru le neng le nesa pula ya nnete fa le fetlwa ke dingaka. Ga e ka re leru la nkelepeng le re le ya tsoga moya wa foka batho ba tla re pula e ne e tla na, fela go gana moya. Fa moya o ka nna wa foka ka metlha ga gona le maru batho ba thoma go belaela ba re, re potilwe ke ba ba ngwe kwa morago, naga e tshwanetse ke go boneswa, e na le dibeela.

Kgosi fa e galefisitswe ke setshaba sa yona, go thwe pula e ka nna ya gana go na ka gore medimo le yona e be e galefile ka baka la morena. Go thwe fa motho a rata go bolaya yo mongwe ka boloi o re, k kete medimo ya bo-rre e ka nthusa ka mmolaya a swella.

23 Ga e ka re batho ba tsoga ba bona mouwane o tletse naga, ba re pula ya medupe e ya fitlha. Ga e ka re pula ya medupe e ntse e na ba utlwa e duma thata, batho ba Mfatlha o tla utlwa motho a re janong e sele. Fa pula ya medupe e na ba utlwa e sa dume ba re pula e sa le e ntsi mo godimo, le fa maru a ka phatlalla ba re a ile go robala a tla tlhaga a dutile metsi kwa Mawatleng.

Ga go paka Motshabo mosadi-mogolo wa Makgwane mmuna phuti kwa ga Mfatlha o re fa go sule motho mo ga Mfatlha bogolo-golo ba gabo moso ba ne ba mo llela ngwaga di le tharo. Ka morago ga ngwaga tse tharo, phatlho ya moso e ya ntshwa e abiwe, janong go thwe bofi-fi bo apogile bo ile badimong.

Naledi ya masa ke naledi e neng e binwa ke banna kosa le wona magube. Monna o utlwe a re, magube wee naledi ya masa sekonotswane basadi wee naledi ya masa, mpheng sekonotwane. Sekonotwane ke bomosadi, ke pina ya banna go basadi.

Fa ngwedi kana letsatsi le fifetse, ba re le sule, ke gore le ya lla go sule kgosi e tona thata, ba bangwe ba re di supa madi a ntwana a tla tshologang. Matebele a Mfatlha a dumela gore bo-rakgolo'a bona ba suleng ke bona ba ba bolokang mo malwetseng. Fa motho a sule go thwe o biditwe ke badimo babo bo-rakgolo'agwe.

Molala-tladi wa bosiu wa dinaledi go thwe o bala masiu, go thwe ga o retologa o busa masiu, dikgogo di be go bolela dinako.

24 Mekoko fa e lla gare ga bosiu ga Mfatlha go thwe e e kgaola bosiu. Mokoko fa o lla ga thwe o re, ke ya kae wee! Fa mokoko o lla, kgogo-tshadi e kekela go thwe o re, ke bone kake! Ke bone kake! Lesogo fa le lla go thwe le re, o nthoga ke le kanakana-kana.

Nonyane e go thweg lenkerebane fa e lela ga go paka Motshusi Tsiane mmuna phuti ya agileng ga Dintshi a re e re, pelo ya me ga e re e bona moriti wa segodi e re ku-ku-ku-ku-ku. Go thwe e lela jalo. Leeba fa le lela go thwe le re, Moliti o tserwe ke kwena, ~~moliti-a~~

moliti o tserwe ke kwena. Ka go ira jalo go thwe le ya bo le
duma fa moliti a ka tsawa ke kwena a swa. Mokowe go thwe ga nke
o lla fela, ga o lla ya bo o bona motho.

Fofa la matlakele le la kgaka ga le ya dumellwa motho fela go
tlhomela kuwaneng, ga e se dingaka fela. Monna fa a tlhometse
fofa la kgaka kapa matlakele mo kuwaneng go thwe ke ngaka.

Nonyane legutlutlu ga le lla go thwe le re, kgudu si kgudu si.
Le lengwe ga le araba go thwe le re, ga e rathwega e rathwe.
Nonyane mororwane, ga fofa bosiu ka ngwedi motho a e bona, go thwe ka
moso o tla sela thipa kapa tshete. Go thwe ke nonyane ya
letlhogonono kwa ga Mfatlha, fa e fofa bosiu e feta mongwe le
mongwe o tla yo a ka bang leseyo a e bona ba bangwe ba tla go yena,
e tla re bo osa wa sela sengwe, janong mmoni wa yona a name a
thabe thata.

Patakasano ke nonyane e batho ba sa e jeng, fela le fa e ka
nna fa godimo ga ntlu ya motho kapa fa lapeng, ga e ke e bolawa
le basimane ba lawa ke banna gore le fa ba e bona sakeng ba se ke
ba e bolaya. Go thwe fa motho a ka e bolaya o tla bopama a sale
a le marapo fela.

25 Kgudu yona ke sejo sa bakgalabje, fela basimane ba laiwa gore fa
ba ka ja kgudu kapa ba e bolaya pele ba ntshe pelo ya yona ba e
latlhe. Go thwe pelo ya kgudu ga nke e swa e ne e nne e
thenyathenye fela, janong ga motho a ka ja kgudu le pelo go thwe
ga a ke a swa kapele, e ne e be batho ba yo mo epela a ntse a
thenyathenya. Go thwe ya bo a sule, fela go phela pelo fela.

Kwa ga Mfatlha ga ba dumele gore legadima la pula le ka
bolaya otho kapa kgomo, go thwe le ratha setlhare monato kapa
monyela, go thwe ke nonyane e tshweu ya molomo wo mogibidu, e
ja bo-kodutala mo ditlharerg.

Go thwe fa rathile setlhare e epela lee la yona gona moo, mme e tla ya thothotsha tlatsana ya yona. Go thwe di nna kwa thabeng tse kgolo le kwa Lewatleng. Ga pula e kgalema e duma go thwe dinonyane tse di be di akane ka diphofa tsa tsona di itaanya diphuka. Lehadima lona go thwe ke leitlho la yona, mme ga thwe leitlho la yona ga le batle go bona selo se se swau kapa se se gibidu. Janong fa pula e gadima batho ba thibehetsa dilo tse tshweu, e bile ba tsupa melomo ya bona le diipone tsa sekgowa ba a di thibegets, go thwe e ka kwata fa e ipona ka mo go tsona. Fa e rathile setlhare go thwe se ne se na le kodu-tala.

26 Ga lehadima le ka ratha kgomo kapa motho, batho ba re tladi-mothwana ya dineelliwa. Go thwe bogolo-golo ga go paka Mmakwana mosadi-mogolo wa Makgwane pula e nang ka mahadima e ne e lelekwa ke dingaka, pula e neng e bitswa ke dingaka thata ke Mmakgomari le Butswane pula ya medupe.

Batho-batsho ba re fa o tsamaya bosiu o se ka wa tsamaya o rwele nama, nama go thwe e ratwa ke setlotlwane kapa (sepoko) thata. Go thwe fa motho a rwele nama bosiu o tla seleketliswa ke setlotlwane thata. Go thwe setlotlwane ya bo e le motho a ne a sule ka pelo bothoko kapa a belaela ka ga dikgomo tsa gagwe. Go thwe fa motho a sa robala le thube ntlu ya gagwe le e tlhome gongwe, fa e tlhomilwe gongwe setlotlwane go thwe ga nke se itse gore ntlu ya sona kapa kgomo tsa sona di agetswe kae. Go thwe janong se name se timele. Ka gore se itse fela e le teng, ga se bona ntlu e nngwe mabapi se boifa go ya ka teng, se nne se boye-boyee mo maropeng fela. Go thwe ga motho a pekwa e le setlotlwane, mmele wa gagwe kwa lebitleng ga o jewe ke diboko kpa lerwana, gape lebitla la motho ya pekwang go thwe le bonwa ka mosimana mo tlhogong ya lona. Go thwe se tswa ka mosimana wo fa se ya go tshosa batho. Ga pula e nele thata ditlotlwane tso tsotlhe di tswa ka mabitleng bosiu, bakgalabje ba re di ya bo di tshaba botsididi ka mabitleng.

Nonyane tlhatlhamedupe ga e bolela gore pula e gaufi.
 27 kwa ga Mfathha ga nonyane e theilweng Kgibila e fofela godimo
 e re purr tsuii purr tsuii, go thwe e re pula sio pula sio.

Selemela sa pula fa se ka bonwa kwa Bophirima-tsatsi se
 bolela pula e ntsi, go thwe fa se tlhomile kwa Botlhaba-tsatsi
 se supa komello e kgolo. Kgwathe le yona go thwe fa e ka bolawa
 selemo ya pegwa setlhareng e thibela pula go na, fa e ka bolawa ya
 lokwa mosimeng ya kgupelwa, pula go thwe e tla nne e ne.

Ga Mfathha ga batho ba ka bona letsatsi kapa ngwedi e
 rakaditswe ke pitso, go thwe, kwa lehodimong e be e le pitso ya
 mangoloi, lengoloi lengwe le erile phoso kapa a fiwa molao
 mangoloi. Fa pitso ya ngwedi kapa letsatsi e le e tona that go
 thwe kwa lehodimong ke pitso e kgolo-kgolo. Fa pitso e rakileng
 ngwedi e timella ba re janong pitso ya mangoloi e phatlaletse a fi-
 lwe molao bakeng sa go tla go taya batho ba ba swang mo
 lefatsheng. Ga pula e ka re e na ya rotha ka masarasarana a
 mannyane go ya bo e lla e sula lesa, batho ba re maru a a lla, ga
 a supe pula. Fa e ka re tsatsi le fisa thata le sa thibja ke maru
 mme maru a rotha-rotha go tla thwe tsatsi le lla, batho ba re
 ga se pula ke dikeledi tsa letsatsi le ya lla, ga bo go sule
 yo mongwe motho yo mogolo kgosi kapa moruti yo mogolo.

END. S 534.